

МІНІСТЕРСТВО
ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

«НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ»

Матеріали науково-практичної
конференції з міжнародною участю

28 березня 2024 року

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ
ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Матеріали науково-практичної конференції
з міжнародною участю
28 березня 2024 року

ПОЛТАВА – 2024

УДК 378.001.1

Друкується за рішенням
вченої ради ПДМУ
від 07 лютого 2024 р., протокол № 5

Конференція внесена до Переліку проведення наукових конференцій з проблем вищої освіти і науки в системі Міністерства освіти і науки України на 2024 рік.

Редакційна колегія:

- Ждан В.** – ректор, головний редактор;
Дворник В. – перший проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи, заступник головного редактора;
Аветіков Д. – проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи, заступник головного редактора;
Старченко І. – начальник навчального відділу;
Лещенко Т. – зав. кафедри українознавства та гуманітарної підготовки, відповідальний редактор;
Нетудихата О. – методист вищої категорії навчально-методичного відділу забезпечення якості освіти;
Левадна В. – методист першої категорії навчально-методичного відділу забезпечення якості освіти, відповідальний секретар.

«Науково-методичні аспекти підвищення якості підготовки фахівців у медичних закладах вищої освіти», (2024; Полтава).

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Науково-методичні аспекти підвищення якості підготовки фахівців у медичних закладах вищої освіти», 28 березн. 2024 р. [Текст].– Полтава: ПДМУ, 2024. – 312 с. ISBN 978-617-8231-55-2

У збірнику опубліковані статті, присвячені актуальним питанням підвищення якості вищої освіти з метою підготовки висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців нового покоління.

За зміст публікацій відповідальність несуть автори.

УДК 378.001.1

11. Шевченко О. М. До питання культури професійного спілкування / О. М. Шевченко // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (XXIX Каришинські читання), присвяченої розробкам моделей підготовки майбутнього вчителя до педагогічної діяльності в Новій українській школі (м. Полтава, 26-27 травня 2022 р.) / за заг. ред. проф. М. В. Гриньової. – Полтава : Астроя, 2022. – С. 241–243.
12. Crisol E. Student and teacher. New roles in the university // Journal for Educators, Teachers and Trainers, 2011. Vol. 2, pp. 84–91.
13. Wadkins, T., Miller, R.L. & Wozniak. W. Team teaching: student satisfaction and performance // Teaching of Psychology. – 2006. – Volume 22(2), pp. 118–120.

ПЕРСПЕКТИВИ ТРАДИЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ

**Шепітько В.І., Стецук Є.В., Боруца Н.В., Пелипенко Л.Б., Лисаченко О.Д.,
Вільхова О.В., Волошина О.В., Левченко О.А., Рудь М.В., Дубінін Д.С., Данилів О.Д.**

Полтавський державний медичний університет

Вимоги до професійної підготовки й особистісних якостей лікаря постійно підвищуються, оскільки головними характеристиками випускника медичного вишу стають його компетентність і мобільність. Це насамперед зумовлює зміщення акценту щодо вивчення морфологічних дисциплін на власне процес пізнання, ефективність якого повністю залежить від пізнавальної активності самого здобувача освіти.

Ключові слова: гістологія, цитологія та ембріологія, методи викладання.

The requirements for professional training and personal qualities of a doctor are constantly increasing today, since the main characteristics of a graduate of a medical university are his competence and mobility. This, first of all, leads to a shift in the emphasis on the study of morphological disciplines, to the actual process of cognition, the effectiveness of which depends entirely on the cognitive activity of the student himself.

Keywords: histology, cytology and embryology, teaching methods.

Особливістю сучасної вищої медичної освіти став компетентнісний підхід, який передбачає освоєння здобувачами вищої освіти компетенцій, необхідних у майбутній професійній діяльності. При цьому істотними є формування і загальнокультурних, і професійних компетенцій. Роль морфологічних дисциплін забезпечує формування базових фундаментальних знань здобувачів освіти, що становлять основу формування професійних компетенцій майбутнього медика [1;4].

Багаторічний досвід показує, що оптимальною є інтеграція інноваційних методів навчання до традиційної української моделі з обов'язковим збереженням усього позитивного досвіду. При цьому традиційну модель слід розглядати не як резерв консерватизму, а як фундаментальну базу для інноваційних перетворень.

Виклики сьогодення сприяли необхідності чергового реформування української освіти взагалі та медичної зокрема. У цьому значущими є формування і загальнокультурних, і професійних компетенцій. Слід пам'ятати, що компетенції зазвичай формуються під час освоєння комплексу дисциплін, тобто є наслідком міждисциплінарного підходу [1; 2].

Зростання науково-технічного потенціалу суспільства, розширення теоретичної бази об'єктивно приводять до диференціації наукового знання, появи все нових і нових наукових дисциплін. Проте сучасний етап розвитку науки характеризується взаємопроникненням наук одна в одну, водночас швидкими темпами зростає потреба в інтеграції наукового знання. Жодна навчальна дисципліна сама по собі, у відриві від інших наук не спроможна сформувати професійну компетентність майбутнього лікаря [3].

Лише інтегрований підхід може виконати основні функції процесу навчання і забезпечити формування цілісної системи знань, умінь, навичок, професійно значущих якостей, які необхідні фахівцю для виконання функціональних обов'язків і формування його наукового світогляду. Глибші знання формуються тоді, коли кожний новий елемент знань закріплюється більшою кількістю зв'язків [4].

Мета роботи – аналіз ролі, значущості й ефективності традиційних та інноваційних методів навчання в сучасних умовах щодо викладання гістології, цитології та ембріології в Полтавському державному медичному університеті.

В основу роботи покладено аналіз багаторічного досвіду викладання гістології, цитології та ембріології в ПДМУ, оскільки гістологія – одна з основних теоретичних дисциплін, що вивчаються на перших курсах медичних вишів, вивчення якої дає базові, фундаментальні знання, вкрай необхідні для розуміння не тільки теоретичних, а й клінічних дисциплін. Знання структури клітин, тканин і органів у нормі є необхідною умовою розуміння механізмів їх адаптації під дією різноманітних біологічних, фізичних, хімічних та інших факторів. Як відомо, предмет її вивчення – мікроскопічна й ультрамікроскопічна будова клітин, тканин і органів людського організму.

Нині суттєво змінилися роль і значимість основних форм і методів навчального процесу. Проте лекція як найдавніша форма викладання (її історія налічує багато сотень років), що традиційно вважалася однією з основних форм організації навчального процесу і водночас одним з основних методів передачі знань, у наш час не втратила значення провідної форми й методу навчання.

Лекції на кафедрі завжди читали найбільш кваліфіковані викладачі, професори й доценти. Широке використання мультимедійних презентацій у рамках лекційного процесу забезпечує ефективність лекційного курсу. Мультимедійні технології ми використовуємо у вигляді 2–3-хвилинних фрагментів у процесі лекції. При цьому кількість

відеоматеріалів на різних лекціях може суттєво варіювати. Така подача матеріалу – у вигляді окремих блоків – краща окремої відеолекції тривалістю 45 хвилин, оскільки вона дозволяє швидше оновлювати зміст лекційного матеріалу, за необхідності видозмінювати, перебудовувати лекцію, а не створювати цілком нову.

Така структура заняття зберігає переваги традиційної лекції та набуває нових позитивних властивостей завдяки покращенню наочності. Мультимедійна лекція – це форма організації навчального процесу, що поєднує традиційну лекцію і мультимедійну презентацію та дозволяє використовувати різноманітні форми подання навчальної інформації (текстовий, графічний, аудіовізуальний), об'єднані в єдину структуру, що дозволяє донести навчальний матеріал у максимально наочному й легко сприйманому вигляді [1; 3].

Електронні презентації, які застосовуються в навчальному процесі, вважаємо лише допоміжними інформаційними технологіями, оскільки переконані, що провідною в процесі професійної підготовки здобувачів освіти залишається все ж особлива подача лекційного матеріалу лектором.

У сучасних умовах на перше місце в навчальному процесі виходить самостійна робота здобувачів вищої освіти. Коли за умов переважно лекційного викладання почала розширюватися практична спрямованість навчання, у зв'язку з цим кафедра гістології, цитології та ембріології ПДМУ провела велику роботу з організації позааудиторного самостійного навчання, в якому основний наголос було зроблено на самостійне вивчення гістологічних препаратів із використанням кафедральної електронної бази, задач «Крок».

Сучасна віртуальна мікроскопія здатна повністю відтворити алгоритм вивчення мікроскопічних структур за допомогою світлового мікроскопа і забезпечити доступ усіх здобувачів освіти до найбільш якісних зразків.

Як показує досвід нашої кафедри, найпоширенішими інтерактивними формами на морфологічних кафедрах стали: самостійне вивчення гістологічних препаратів та електронних мікрофотографій; навчальні конференції; виконання ситуаційних завдань; круглі столи; обговорення складних і дискусійних питань та проблем; організація і проведення олімпіад; інтерактивні проблемні лекції із застосуванням відеоматеріалів (мультимедійних презентацій, які використовуються на лекціях у вигляді 2-5-хвилинних фрагментів під час лекції) [1; 3].

Особливо суттєвого значення набуває індивідуальна робота з успішними здобувачами освіти, а найважливішою формою організації пізнавальної діяльності таких здобувачів є їх науково-дослідна робота. Кафедра гістології, цитології та ембріології намагається посилити науково-дослідницьку діяльність, розширити обмін знаннями між здобувачами освіти і викладачами; популяризувати вивчення фундаментальних дисциплін серед студентської молоді; забезпечити безперервність у вивченні гістології та ембріології; дати можливість студентській молоді долучитись до наукової роботи; розкрити потенціал науково-дослідної діяльності здобувачів освіти; мотивувати здобувачів освіти до наукової роботи через надання їм знань і можливостей для самореалізації; допомогти оволодіти методиками й навичками виготовлення гістологічних мікропрепаратів, ознайомитися з гістологічною технікою; здобути навички аналізу результатів, у тому числі методів статистичної обробки; розвинути наукове мислення, розширити кругозір у вивченні гістології; брати участь у науковій діяльності кафедри; представити на засіданнях гуртка власні креативні ідеї; опанувати навички презентації результатів досліджень.

Інноваційні технології у викладанні морфологічних дисциплін як фактор розвитку в здобувачів освіти здібностей до самоосвіти й самоконтролю допомагають перетворити весь навчальний процес у навчально-дослідницький.

Використання кафедрою гістології, цитології та ембріології таких комплексних освітніх інновацій характеризується цілеспрямованим процесом часткових змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання, способів і стилю діяльності, адаптації освітнього процесу до сучасних вимог часу і соціальних запитів ринку праці.

Отже, упровадження й утвердження нового в освітній практиці кафедри зумовлене позитивними трансформаціями, які мають стати засобом вирішення актуальних завдань для конкретного навчального закладу і витримати експериментальну перевірку для остаточного застосування інновацій. Передусім це має полягати в сучасному моделюванні, організації нестандартних лекційних, практичних занять, науково-експериментального навчання при вивченні нового матеріалу, застосуванні комп'ютерних, мультимедійних технологій і навчально-методичної продукції нового покоління.

Список використаної літератури

1. Павлов А.В., Гансбурзький О.М. Досвід проектування сучасного освітнього середовища на кафедрі гістології: підходи, результати, перспективи // *Морфологія*. 2012. Т. 141, № 2. С. 68-72.
2. Доброскок І.І. Інноваційні педагогічні технології: теорія та практика використання у вищій школі: монографія / І.І. Доброскок, В.П. Коцур, С. О. Нікітчина [та ін.] // Переяслав-Хмельниць. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України. Переяслав-Хмельниць. Видавництво С.В. Карпук, 2008. – 284 с.
3. Шевлюк Н.М. Деякі аспекти навчально-виховного процесу на кафедрі гістології медичного вузу у зв'язку з формуванням контингенту студентів на основі обліку результатів єдиного державного іспиту / Н.М. Шевлюк, А.А. Стадников // *Морфологія*. 2010. Т. 137, № 3. С. 84-86.
4. Шепітько В.І. Міждисциплінарна інтеграція при вивченні фундаментальних дисциплін / В.І. Шепітько, О.О. Шерстюк, Н.В. Боруца, Є.В. Стецук, О.О. Тихонова, Я.А. Тарасенко, О.А. Левченко // *Матеріали науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю «Сучасні проблеми вивчення медико-екологічних аспектів здоров'я людини»*. – Полтава, 2022. С. 122-123.

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА В ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ <i>Шевченко О.М., Леценко Т.О.</i>	285
ПЕРСПЕКТИВИ ТРАДИЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ <i>Шепітько В.І., Стецук Є.В., Борута Н.В., Пелипенко Л.Б., Лисаченко О.Д., Вільхова О.В., Волошина О.В., Левченко О.А., Рудь М.В., Дубінін Д.С., Даниліє О.Д.</i>	287
МОТИВАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДО УЧАСТІ В НАУКОВО-ДОСЛІДНІЙ РОБОТІ КАФЕДРИ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ <i>Шепітько В.І., Стецук Є.В., Борута Н.В., Пелипенко Л.Б., Вільхова О.В., Волошина О.В., Левченко О.А., Рудь М.В., Дубінін Д.С.</i>	289
КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ОПТИМІЗАЦІЇ ЯКОСТІ ОСВІТИ <i>Шерстюк О.О., Каценко А.Л., Свінцицька Н.Л., Гринь В.Г., Білаш В.П., Максименко О.С., Устенко Р.Л., Пілюгін А.В.</i>	290
МЕТОДИ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ РОЗДІЛУ ДИТЯЧОЇ СТОМАТОЛОГІЇ <i>Шешукова О.В., Поліщук Т.В., Труфанова В.П., Максименко А.І., Мосієнко А.С., Бауман С.С., Казакова К.С.</i>	292
НАВЧАННЯ ЗА КЛІНІЧНИМИ ВИПАДКАМИ В ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ <i>Шинкевич В.І., Хміль Т.А., Удальцова К.О., Скрипнікова Т.П.</i>	294
СПЕЦІАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ФАРМАЦІЯ» ТА ЇХ ФОРМУВАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗІОЛОГІЯ» <i>Юдіна К.Є., Міщенко І.В., Коковська О.В.</i>	296
СТАНДАРТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ І ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ІЗ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ <i>Ярешко А.Г., Куліш М. В., Воробюхіна А. К.</i>	298
НАДМІРНА ВТОМЛЮВАНІСТЬ І КОГНІТИВНІ ПОРУШЕННЯ – ОСНОВНІ СИМПТОМИ ПОСТ-COVID-19-СИНДРОМУ: АНАЛІЗ ОПИТУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДВОХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ М. ПОЛТАВИ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ВЛАСНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ) <i>Ярмола Т.І., Катеренчук І.П., Ткаченко Л.А., М'якінькова Л.О., Пустовойт Г.Л., Власова О.В.</i>	300
АНАЛІЗ ВПЛИВУ ПОСТ-COVID-19-СИНДРОМУ НА ЯКІСТЬ НАВЧАННЯ СЕРЕД ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ (РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ) <i>Ярмола Т.І., Катеренчук І.П., Ткаченко Л.А., Пустовойт Г.Л., Гуцаленко О.О., Кострікова Ю.А.</i>	302

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ
ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Матеріали науково-практичної конференції
з міжнародною участю
28 березня 2024 року

Підписано до друку 19.03.2024 р.
Формат 60x84/8. Папір офсетний. Друк офсетний.
Гарнітура Arial . Ум. друк. арк. 36,04. Тираж 300 пр. Зам. № 40 .

Редакційно-видавничий відділ закладу вищої освіти
Полтавського державного медичного університету,
м. Полтава, вул. Шевченка, 23, м. Полтава, 36011.

Свідоцтво державного комітету телебачення і радіомовлення України
Серія ДК № 7733 від 08.02.2023р.